

SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS
and DEMOGRAPHY

3/2017

ročník/volume 27

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

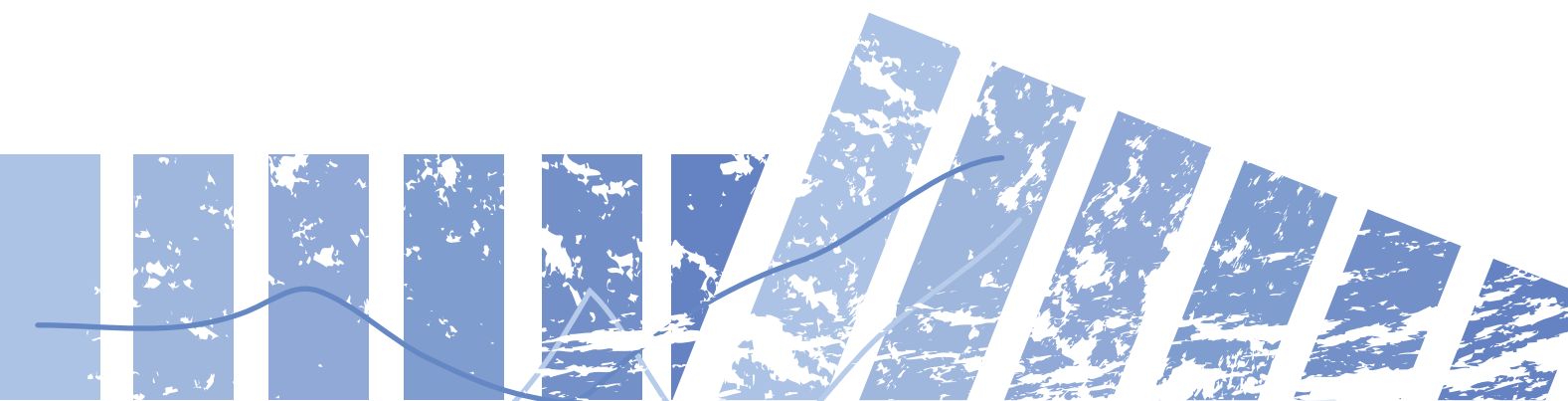
Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 8

Typ článku/Type of article: názory/opinions

Strany/Pages: 80 – 82

Dátum vydania/Publication date: 15. júl 2017/July 15, 2017

Názory/Opinions

MÁLO INŠPIRATÍVNE INŠPIRÁCIE

LACK OF INSPIRATIONAL INSPIRATION

V čísle 2/2017 Slovenskej štatistiky a demografie som si so záujmom prečítal informáciu s názvom *I. svetové fórum o dátach prinieslo veľa inšpirácie aj pre štátnu štatistiku*. Ako človeka, ktorého celý doterajší profesijný život je spojený s údajmi, ma táto téma výrazne oslovila. Po prečítaní informácie som mal však zmiešané pocity. Predovšetkým preto, že článok na mňa zapôsobil ako spleť množstva informácií bez jednoznačnejšieho inovatívneho odkazu odbornej štatistickej i laickej verejnosti. Vzhľadom na to, že išlo o historicky prvé svetové fórum o údajoch, autor článku podľa môjho názoru dostatočne nevyužil príležitosť na propagáciu významu štatistiky a štatistických údajov v každodennom živote. Najviac som bol sklamaný z toho, že v publikovanej informácii chýbala zmienka o globálnom akčnom pláne pre údaje, ktorý je najdôležitejším odkazom a výzvou svetového fóra pre národné štatistické úrady.

Sprostredkované cez internet sa možno dozvedieť, že vecná problematika svetového fóra bola rozdelená do týchto šiestich tematických okruhov:

1. Nové prístupy k vytváraniu kapacít na získavanie lepších údajov (*New approaches to capacity development for better data*),
2. Inovácie a synergie medzi údajmi rozdielnych ekosystémov (*Innovations and synergies across different data ecosystems*),
3. Nenechať nikoho mimo štatistiky (*Leaving no one behind*)
4. Chápanie sveta prostredníctvom údajov (*Understanding the world through data*),
5. Otázky princípov zberu, spracovania, zverejňovania a celkového spravovania údajov (*Data principles and governance*),
6. Najbližšie úlohy: globálny akčný plán pre údaje (*The way forward: A Global Action Plan for data*).

Podstata zvýšenej celosvetovej pozornosti štatistickým údajom vychádza zo snahy vytvoriť predpoklady na efektívne naplnenie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj¹. Táto úloha je objektívne spojená s požiadavkami na zber, spracovanie a zverejňovanie obrovského množstva údajov na miestnej, národnej, regionálnej a globálnej úrovni a týka sa viacerých zainteresovaných strán. Agenda 2030 výslovne požaduje posilnenie budovania kapacít na podporu národných plánov realizácie cieľov trvalo udržateľného rozvoja. Národné štatistické systémy budú čeliť naliehavej potrebe uspokojiť zvyšujúce sa nároky používateľov údajov vrátane úplného zabezpečenia Agendy 2030. To bude vyžadovať aktívnu a cieľnú angažovanosť aj pri presvedčaní predstaviteľov výkonnej moci o nevyhnutnosti financovať modernizáciu národných štatistických systémov.

Cieľom spomínaného globálneho akčného plánu je vytvoriť rámec na diskusiu o prioritách plánovania a budovania štatistických kapacít potrebných na dosiahnutie zámerov Agendy 2030. Hlavný dôraz pri jeho rozpracovaní a realizácii sa však kladie

¹ Tento materiál bol oficiálne schválený Štatistickou komisiou OSN na jej 48. zasadnutí 7. – 10. 3. 2017.

na štatistické úrady, ktoré by pri tvorbe indikátorov a budovaní kapacít mali zohľadniť aj národné a regionálne špecifiká.

Pred národnými štatistickými systémami stojí výzva urobiť rozhodné opatrenia pri transformácii doterajšieho zberu štatistických údajov a spôsobu ich zverejňovania, ktoré by mali zabezpečiť efektívne využívanie štatistických údajov pri tvorbe rôznych politických rozhodnutí. V tomto procese sa javí ako životne dôležitá podpora národných vlád, ale aj užšia spolupráca medzi zainteresovanými stranami z akademickej obce, občianskej spoločnosti, súkromného sektora a širokej verejnosti.

Globálny akčný plán pre udržateľný rozvoj navrhuje šesť strategických oblastí, z ktorých každá je spojená s určitými cieľmi (v rámci nich sú naznačené aj príslušné konkrétne aktivity).² Sú v ňom zakomponované nasledujúce oblasti a ciele:

1. *Koordinácia činností a stratégia využívania údajov pre trvalo udržateľný rozvoj*
 - 1.1. *Posilnenie národných štatistických systémov a koordinačnej úlohy národných štatistických úradov.*
 - 1.2. *Posilnenie spolupráce medzi národnými štatistickými systémami, regionálnymi a medzinárodnými organizáciami pôsobiacimi v oblastiach práce s údajmi a vytvárania štatistík pre udržateľný rozvoj.*
2. *Inovácia a modernizácia národných štatistických systémov*
 - 2.1. *Modernizovanie správy vecí verejných a inštitucionálneho rámca, aby národné štatistické systémy zodpovedali požiadavkám a možnostiam neustáleho vývoja dátových ekosystémov.*
 - 2.2. *Modernizovanie štatistických noriem, najmä tých, ktorých cieľom je uľahčiť integráciu údajov a automatizáciu ich zdieľania v rôznych fázach procesu tvorby štatistík.*
 - 2.3. *Uľahčenie používania nových technológií a nových dátových zdrojov v hlavných štatistických aktivitách.*
3. *Posilnenie základných štatistických aktivít a programov s osobitným dôrazom na riešenie potrieb monitoringu Agendy 2030*
 - 3.1. *Posilnenie a rozšírenie programov zisťovaní v domácnostiach, integrovaných systémov zisťovaní, priemyselných a iných ekonomických zisťovaní, cenov, ďalších veľmi potrebných štatistík a medzinárodných porovnaní s prihliadnutím na potreby Agendy 2030.*
 - 3.2. *Zlepšenie kvality národných štatistických registrov a rozšírenie využívania administratívnych zdrojov údajov integrovaných s údajmi z rôznych štatistických zisťovaní a ďalších nových zdrojov údajov na zostavovanie integrovaných sociálnych, ekonomických a environmentálnych štatistík vo väzbe na Agendu 2030.*
 - 3.3. *Posilnenie a rozšírenie systému národných účtov a systému environmentálnych ekonomických účtov.*
 - 3.4. *Integrácia geopriestorových údajov do štatistických programov na všetkých úrovniach.*
 - 3.5. *Posilnenie a rozšírenie zberu, spracovania a zverejňovania údajov o všetkých skupinách obyvateľstva z dôvodu ich komplexného informačného pokrytia.*
 - 3.6. *Posilnenie a rozšírenie údajov v doménach, ktoré nie sú v súčasnosti dobre vyvinuté v rámci oficiálnych štatistík.*

² Podrobnejšie informácie o akčnom pláne pre údaje pozri na: <http://undataforum.org/WorldDataForum/wp-content/uploads/2017/01/Cape-Town-Action-Plan-For-Data-Jan2017.pdf> (dostupné k 18. 4. 2017).

4. Zverejňovanie a využívanie údajov o udržateľnom rozvoji

4.1. Rozvoj a podpora inovačných stratégií s cieľom zabezpečiť riadne šírenie a využívanie údajov na udržateľný rozvoj.

5. Spolupráca rôznych záujmových skupín pri poskytovaní údajov na udržateľný rozvoj

5.1. Rozvoj a posilnenie spolupráce národných a medzinárodných štatistických systémov s vládami, univerzitami, občianskou spoločnosťou, súkromným sektorom a inými zainteresovanými stranami zapojenými do tvorby a využívania údajov na udržateľný rozvoj.

6. Mobilizácia zdrojov a koordinovanie úsilia pri budovaní štatistických kapacít

6.1. Uistenie sa, že zdroje údajov na uskutočnenie potrebných programov a akcií sú dostupné v takom rozsahu, ako je uvedené v globálnom akčnom pláne.

Najväčšími výzvami pre národné štatistické úrady z odporúčaných aktivít by mali byť predovšetkým tie, ktoré sa im doteraz nedarilo úspešne a efektívne napíňať. Týkajú sa napríklad podpory, resp. revízie platnej legislatívy smerujúcej k posilneniu ich nezávislosti a koordinačnej úlohy pri vytváraní celoštátnych informačných systémov. Potrebné je ďalej zvýšiť koordinačné aktivity národných štatistických úradov pri interoperabilite rôznych rezortných informačných systémov, aby boli schopné uľahčiť a zlepšiť integráciu údajov zautomatizovaním možností ich využívania pre rôzne inštitúcie. V neposlednom rade národné štatistické úrady musia začať zohrávať výraznejšiu úlohu v rámci iniciatívy za otvorené údaje. Očakáva sa napríklad vytváranie príležitostí na zapojenie neštátnych subjektov do financovania štatistických činností prostredníctvom inovatívnych finančných mechanizmov v súlade so základnými princípmi Organizácie Spojených národov platnými pre oficiálne štatistiky.

Cieľom globálneho akčného plánu je urýchliť riešenie určitých nedostatkov v národných štatistikách a aj v koordinácii tvorby národných informačných systémov, ktoré sa zistili v reakcii na pripravovanú Agendu 2030. Posilnenie národných štatistických systémov v tomto kontexte znamená nielen zabezpečiť ich schopnosť plniť potreby Agendy 2030, ale plnením cieľov a aktivít Agendy 2030 celkovo zlepšiť a zefektívniť činnosť národných štatistických systémov. V prípade Štatistického úradu SR je v tomto smere nevyhnutná užšia aktívna spolupráca s Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu.

Ing. MIKULÁŠ CÁR, PhD.

Autor je členom Slovenskej štatistickej a demografickej spoločnosti. Aktuálne sa zaoberá makroekonomickými súvislosťami trhu s bývaním.